

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Muistio

Johtava asiantuntija Mirjami Tanner

02.11.2023

SOPIMUS SUOMEN JA VIRON VÄLILLÄ YHTEISVASTUUTOIMENPITEISTÄ KAASUN TOIMITUSVARMUUDEN TURVAAMISEKSI; VOIMAANSAATTAMINEN

Kaasun toimitusvarmuuden turvaamista koskevista toimenpiteistä säädetään asetuksessa toimista kaasun toimitusvarmuuden turvaamiseksi ja asetuksen (EU) 994/2010 kumoamisesta (EU) 2017/1938 (jäljempänä kaasun toimitusvarmuusasetus). Kaasun toimitusvarmuusasetuksen 13 artiklassa vahvistetaan puitteet niin sanotun yhteisvastuumekanismin soveltamiselle viimesijaisena keinona vakavissa kaasun toimitushäiriötilanteissa. Kyseinen artikla edellyttää, että jäsenvaltiot toteuttavat mekanismin täytäntöönpanon edellyttämät järjestelyt ja toimenpiteet, jotka tulee asetuksen 10 artiklan mukaisesti myös kuvata jäsenvaltion hätäsuunnitelmassa. Käytännössä näistä teknisistä, oikeudellisista ja rahoitukseen liittyvistä järjestelyistä tulee sopia toisiinsa suoraan maakaasuputkella liitettyjen jäsenvaltioiden välisellä ns. yhteisvastuusopimuksella. Suomen ja Viron maakaasuverkot yhdistävä Balticconnector-maakaasuputki otettiin käyttöön 1.1.2020, josta lähtien velvoite yhteisvastuusopimuksen tekemiseksi Viron kanssa on koskenut Suomea.

Suomen ja Viron välinen yhteisvastuusopimus allekirjoitettiin Tallinnassa ja Helsingissä 4.4.2022 ja 25.4.2022. Hallituksen esitys eduskunnalle sopimuksen hyväksymiseksi sekä laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettiin eduskunnalle 17.11.2022 (HE 296/2022). Eduskunta hyväksyi sopimuksen ja sen voimaansaattamislain 20.2.2023 (EV 296/2022). Valtioneuvosto hyväksyi sopimuksen ja tasavallan presidentti vahvisti sen voimaansaattamislain (506/2023) 23.3.2023.

Sopimuksen osapuolten on ilmoitettava toisilleen diplomaattiteitse sopimuksen voimaantuloon tarvittavien kansallisten menettelyjen päätökseen saattamisesta. Sopimus tulee sen 18 artiklan mukaisesti voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä jälkimmäisen ilmoituksen vastaanottamisesta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kaasun toimitusvarmuusasetuksen 13 artiklan 14 kohdassa säädettyjä velvollisuuksia. Viro on ilmoittanut kansallisten menettelyidensä loppuunsaattamisesta 5.10.2022 ja Suomi 10.10.2023. Näin ollen sopimus tulee voimaan 9.11.2023.

Ehdotetun asetuksen 1 §:n ensimmäisessä momentissa säädetään, että sopimus tulee voimaan 9.11.2023 niin kuin siitä on sovittu. Pykälän toinen momentti sisältää tavanomaisen säännöksen sopimuksen kansallisista hyväksymis- ja voimaansaattamisvaiheista. Asetuksen 2 §:ssä säädetään, että sopimuksen muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat asetuksena voimassa. Asetuksen 3 §:n ensimmäinen momentti sisältää säännöksen sopimuksen voimaansaattamislain voimaantulosta ja toinen momentti Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumuksesta. Asetuksen 4 § sisältää asetuksen voimaantulosäännöksen.

Edellä esitetyn perusteella esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen yhteisvastuutoimenpiteistä kaasun toimitusvarmuuden turvaamiseksi Viron kanssa tehdystä sopimuksesta. Laki ja asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan sopimuksen voimaantulopäivänä 9.11.2023.